

Saksframlegg

Saksnr.: 2020/135415

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
Fylkesrådet	20.10.2022	245/22

Vedlegg:

- 1 Retningslinjer for utlån av fylkeskommunale videregående skolelokaler
- 2 Retningslinjer for utlån og utleie fylkeskommunale skolelokaler - høringsforslag
- 3 Høringssvar

PS 245/2022 Retningslinjer for utlån av fylkeskommunale videregående skolelokaler

Fylkesrådets forslag til innstilling

Fylkestinget godkjenner vedlagte retningslinjer for utlån av fylkeskommunale videregående skolelokaler i Viken fylkeskommune.

Fylkesrådets behandling av sak 245/2022 i møte den 20.10.2022:

Det ble ikke framsatt endrings- eller tilleggsforslag.

Fylkesrådets innstilling

Fylkestinget godkjenner vedlagte retningslinjer for utlån av fylkeskommunale videregående skolelokaler i Viken fylkeskommune.

20.10.2022

Siv Henriette Jacobsen
Fylkesrådsleder

Bakgrunn for saken

I pandemiperioden var det lite utlån av Vikens fylkeskommunale skolelokaler. Deretter har utlån tatt seg opp igjen, og er nå tilbake til normalt nivå. Viken fylkeskommune har derfor behov for å fastsette felles retningslinjer for utlån av skolelokaler i de fylkeskommunale videregående skolene. Denne saken omhandler også fylkestingets oversendelsesforslag 11 fra behandlingen av økonomiplan 2021-24 om utvidet bruk av de videregående skolebyggene utenfor skoletiden, også tilgang til bygningene via digitale løsninger, og om bruk av frivillige til tilsynsvakter og renhold som et dugnadsarbeid.

Fakta

Det har historisk vært stor forskjell i omfanget utlån/utleie av de 58 skolebyggene i Viken. Omfanget har naturlig vært størst i byer og befolkningstette områder. Tidligere Akershus fylkeskommune hadde lokal forskrift om utlån/utleie av fylkeskommunale lokaler. Tidligere Østfold fylkeskommune planla å innføre retningslinjer som var nesten identiske med den lokale forskriften i Akershus, men valgte å avvente Viken. Tidligere Buskerud hadde påbegynt et arbeid med felles retningslinjer, men valgte å avvente Viken.

De videregående skolene har meldt inn aktuelle arealer for utlån, i hovedsak forsamlingslokaler og klasserom. Omfang arealer som ble vurdert egnet til formålet varierte fra skole til skole.

I desember 2021 gjennomførte fylkeskommunen en behovskartlegging blant lag/foreninger og organisasjoner innenfor frivillighet, kultur, idrett og studieforbund. 218 svar ble gitt. 80 av svarene gjaldt leie til rene idrettsformål, noe som ikke var omfattet av behovsundersøkelsen. Idrettsarealer som disponeres på kveldstid og i helger, leies i all hovedsak ut av kommunene. Det er grunn til å tro at flere av behovene som ble innmeldt i hovedsak er dekket av lån av kommunale lokaler. 28. januar ble behovsundersøkelsen fulgt opp med et innspillmøte med paraplyorganisasjonene for frivillighet, kultur, idrett og studieforbund.

Ut fra arealkartleggingen og behovsundersøkelsen antas det at fylkeskommunen samlet sett har arealer å leie ut eller låne ut som mer enn dekker behovene. Den 19. mai ble det gjennomført nytt innspillmøte med paraplyorganisasjonene der det ble gitt status i arbeidet med felles retningslinjer for utlån/utleie, og at disse ville sendes på høring i starten av juni. Den 3. juni ble høringsforslag sendt de 15 paraplyorganisasjonene, med høringsfrist 24. juni. Høringsforslaget ble også sendt de videregående skolene til samme tid og med samme svarfrist. Fire paraplyorganisasjoner og seks videregående skoler gav hørings svar. Hørings svarene er vedlagt.

Problemstillinger, alternative løsninger og konsekvenser

Hørings svarene

Hørings svarene fra de fire paraplyorganisasjonene for lag/foreninger/frivillighet peker på at lånetiden må være til kl 22.00 på hverdager som det viktigste behovet. Bærum kulturråd pekte på at deres medlemmer før pandemien hadde mulighet til å låne lokaler til kl 22 i de videregående skolene i Bærum. Den lokale forskriften fra tidligere Akershus hadde lånetid til kl 21 på hverdager. Videre ønskes også lån av lokalene i helger/ferier, og at den skjønsmessige vurderingen av søknader som hovedregel bør være positiv. Videre pekes det på behov for at ventilasjonsanlegg er påslått når lokalene brukes til medlemmenes musikk,

sang og andre kulturøvinger. Det er viktig med nok plass til å øve, fremføre og til å lagre utstyr. Det pekes også på at voksne låntakere klarer seg uten tilsynsvakt om de får nødvendig opplæring i låserutiner, brannrutiner med tilhørende systemer. Det pekes også på muligheten for å vurdere om dugnadsinnsats kan komme i stedet for økonomisk vederlag, Paraplyorganisasjonene er også opptatt av medvirkning ved utbygging av nye skolebygg. Disse innspillene tas med til arbeid med skolebyggprosjekter.

Enkelte videregående skoler er opptatt av at skolelokalene også kan lånes ut til skolens ansatte så lenge det ikke forhindrer utlån til målgruppene for ordningen. De videregående skolene er opptatt av å få sine merutgifter kompensert.

Politiske ungdomspartier skal som andre lag og foreninger også få låne skolelokaler til helgesamlinger ved behov.

Fylkestingets oversendelsesforslag om renhold, tilsyn og digitale tilgangsløsninger

«11. Kultur: Bygningsmassen i videregående skoler er en stor ressurs som bør være i samfunnsgagnlig bruk også utenfor skoletiden. Bygningene må stå til disposisjon for kultur, idrett, frivillighet og nærmiljø på kvelder, i helger og ferier. Fylkestinget ber derfor om en sak som belyser muligheter for utvidet bruk av skolene. Det må vurderes om fysisk tilgang til bygningene kan utvikles som digitale løsninger samtidig som nye skoler må legges til rette for slik sambruk. For å få dette kostnadseffektivt må det vurderes bruk av frivillige til tilsynsvakter, renhold mm. Som eksempel kan nevnes at frivillighetsleder får elektronisk tilgang til et avgrenset område gjennom en app eller telefonkode. En slik løsning avviker nøkkelbruk, og gir samtidig full oversikt over hvilke ansvarspersoner som har tilgang. «Tilsynsvakt» og renhold kan for eksempel løses på dugnad.»

Vurdering

Fylkesrådet har høye ambisjoner for å låne ut fylkeskommunale videregående skolelokaler til lag, foreninger, frivilligheten og studieforbund. Fylkesrådet har lyttet til innspillene fra paraplyorganisasjonene og kommer behovet for lånetid til kl 22 på hverdager i møte, likeså behovet for å låne i helger og skoleferier innenfor skoleåret. Forslaget til retningslinjer i Viken ivaretar også de tidligere bestemmelsene/intensjonene fra de tre tidligere fylkeskommunene.

Etter høringsrunden har det vært jobbet med å kvalitetssikre forslag til retningslinjer opp mot blant annet et komplisert regelverk for mva kompensasjon. For sikre at retningslinjene holdes innenfor regelverket, er retningslinjene korrigeret slik at de omfatter kun utlån og at låntakere som ikke har rett på gratis bruk, kun kan kreves for faktiske merutgifter til renhold ved lån.

Forslaget klargjør også ansattes mulighet til å låne lokaler innenfor det som kan anses å være rimelige velferdstiltak og innenfor mva kompensasjonsreglene. Utlån til skolens ansatte kan gjøres forutsatt at det ikke går på bekostning av målgruppene for utlån og utleie, ikke omfatter forretningsmessig virksomhet, og forutsatt at det ikke påfører skolen eller fylkeskommunen merutgifter.

Fylkesrådet legger opp til så gode felles løsninger som mulig for Vikens gjenværende funksjonstid. Nye fylkeskommuner har behov for vedtatte retningslinjer i overgangen fra

Viken for å sikre objektiv, saklig og lik saksbehandling av søknader om lån av skolelokaler. De nye fylkeskommunene kan tilpasse retningslinjene videre til sine ambisjonsnivå med utgangspunkt i de nye fylkenes organisering og finansiering av arbeidet med utlån av skolelokalene.

Fylkestinget vedtok i PS 80/2022 – temastrategi for frivillighet: «Våre bygninger skal være tilgjengelige for kultur, idrett, frivillighet og nærmiljø på kvelder, i helger og ferier.»

Vikens vedtatte eiendomsstrategi sier: «Våre bygninger skal også være tilgjengelige for kultur, idrett, frivillighet og nærmiljø på kvelder, i helger og ferier.»

De fire høringssvarene fra paraplyorganisasjonene for lag/foreninger innenfor musikk og kulturvirksomhet er relativt samstemte i sine behov. Det viktigste behovet er lånetid til kl 22 på hverdager, dernest lånemulighet i helger/ferier. Forslaget til retningslinjer er i hovedsak justert for innspillene. Låneperioden er satt til å være skoleåret. Det er også lagt inn mulighet for at skolene kan være fleksible med frist for å behandle søknader om korttidslån, da noen skoler har etablert praksis med å være fleksible overfor organisasjoner i lokalmiljøet for søknader om lån for et enkelt rom en kveld.

Når det gjelder innspill fra paraplyorganisasjonene om leietakers mulighet for å utføre renhold og tilsyn selv, er dette vurdert i de etterfølgende avsnitt.

Faglig utført renhold sikrer riktig behandling av gulvflater med ulike materialer, lang levetid for disse og lavere vedlikeholdskostnader. Renhold av arealer med høye hygienekrav må også utføres faglig riktig og forsvarlig av faglærte renholdere.

Fylkeskommunen har et overordnet ansvar for etterlevelse av internkontrollforskriften også når skolelokalene lånes ut til eksterne utenfor skolens normale åpningstider.

Etter brannvernlovgivningen er det meldeplikt til brannvesenet for arrangementer i fylkeskommunens lokaler. Det lokale brannvesenet har ansvar for å vurdere bruk av bygget sammenholdt med byggets brannklasse. Den ansvarlige for arrangementet har et ansvar for å holde rømningsveier frie. Fylkeskommunens ansvar er i hovedsak begrenset til å gjøre låntaker oppmerksom på meldeplikten og en gjennomgang av byggets rømningsveier og branninstruks.

Fylkeskommunen har iht. erstatningsretten og strafferetten et omfattende ansvar for at egne bygg ikke forårsaker skade også utenfor skolens normale åpningstider uavhengig av om bygget er utlånt på tidspunktet skaden inntreffer.

Dersom alle utlån skal organiseres med selvstendige brukere vil dette i de fleste tilfeller kreve betydelig opplæring av mange enkeltpersoner, i tillegg til at skolen må ha ettersyn og kontroll av bruken. I de tilfeller det er snakk om opplæring av låntakere som bruker skolen jevnlig vil dette medføre at disse låntakerne må ha et systematisk sikkerhetsarbeid, og kunne fremlegge dette ved branntilsyn. En slik organisering vil, særlig for skoler med mye utlån og kreve mer tid enn at skolen organiserer sine egne tilsynsvakter.

Enkelte arrangementer som for eksempel seminarer, overnattinger og loppemarkeder osv., kan tenkes å organiseres med frivillige tilsynsvakter. Dette vil kreve opplæring og

ettersyn/kontroll av Viken fylkeskommune underveis, men da er det ikke nødvendig med tilsynsvakt som er til stede hele tiden. Slike arrangementer vil uansett regnes som unormal bruk og er noe som Viken fylkeskommune som eier av skolebyggene må vurdere i hvert enkelt tilfelle, og hvor også det lokale brannvesen må godkjenne arrangementet etter søknad i hvert enkelt tilfelle.

Skolene i Viken har en rekke forskjellige løsninger når det gjelder låssystemer. Noen har manuelle låssystemer med bruk av vanlige nøkler mens andre har digitale systemer hvor det benyttes kortlesere eller kodebrikker. Andre har forskjellige varianter hvor digitale og manuelle systemer kombineres. En kombinasjon som ofte blir benyttet er et system hvor skallsikringen er digital mens det benyttes vanlige nøkler på interne dører til klasserom og lignende. Siden de fleste skolene våre ikke er soneinndelt vil det være vanskelig å tilrettelegge for et felles digitalt system i forhold til tilgang for utlån og utleie, uten å gjennomføre til dels store bygningsmessige inngrep. Digitale låssystemer er kostbare, og det må bevilges store ressurser for å kunne etablere et felles låssystem for alle de videregående skolene i Viken.

Utlån av skolelokalene gir særlig de videregående skolene merarbeid og merutgifter. For at ordningen skal fungere godt, må de videregående skolene få dekket merutgiftene innenfor administrative rammer og rutiner som fastsettes.

Konsekvenser

De videregående skolene må hovedsakelig få dekket sine merutgifter. Det er vanskelig å anslå omfanget av merutgifter for de videregående skolene. 2 mill. kroner er medtatt fra tidligere Akershus for å kompensere de 34 videregående skolene der, og ligger i budsjettet til rådsområde utdanning og kompetanse. Fra tidligere Buskerud og Østfold var det ingen sentralt avsatt budsjettpost fordi man ikke hadde felles retningslinjer. Et anslag kan være at utgiftene vil øke til om lag 3,4 mill. kroner med felles retningslinjer for hele Viken fylkeskommune. Siden det etter høringssvarene er foreslått å utvide lånetiden på hverdager fra kl. 21 til kl. 22 anslås det en ytterligere merutgift med 800.000 kroner. Den samlede merutgiften utover budsjett på 2 mill. kr anslås dermed til 2,2 mill. kroner ekstra. Forslaget slik det foreligger betyr at Viken fylkeskommune får en anslått samlet utgift for de videregående skolene med 4,2 mill. kr for utlån og utleie av skolelokaler. Merutgiftene er budsjettet i forslaget til årsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026. Konsekvensene for Vikens energibudsjett i eiendomsavdelingen i rådsområde finans og administrasjon er vanskelig å estimere på samme måte.

Vurdering av bærekraft

Den sosiale bærekraften ved utlån av skolebyggene er stor. Å tilgjengeliggjøre skolelokaler for studieforbund, frivillighet, lag og foreninger gir mange grupper i befolkningen muligheter for både formell og uformell kompetanseheving som gir styrker mulighetene i arbeidsmarkedet, fritidstilbud til både barn og unge og voksne, god folkehelse, sosial kontakt, integrering, og andre samfunnsnyttige tilbud i lokalmiljøene i Viken.

Utlån av skolebyggene har totalt sett også positiv effekt for klima og miljø selv om bruk av skolebyggene utover skolenes egen virksomhet krever ekstra energibruk. Med mange videregående skoler godt fordelt over hele Viken og mange med enkel adkomst med kollektivtransport blir klimagassutslippene redusert.

Utlån av skolelokaler gir fylkeskommunen betydelige merutgifter til renhold, tilsyn, administrasjon og strøm/energi. Mange lag og foreninger innen frivilligheten har begrensede inntekter. Den samlede samfunnsøkonomiske bærekraften kan vanskelig beregnes, men kan antas å være positiv. Et godt samarbeid med lag, foreninger og frivilligheten bidrar til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål som mål 3 god helse og livskvalitet, mål 4 god utdanning, mål 10 mindre ulikhet og mål 17 samarbeid for å nå målene.

Vedtakskompetanse

Saken sluttbehandles i fylkestinget.